

به نام خداوند جان و خرد

نغمه‌های سیاووش

متن آوازا و تصنیف‌های استاد محمد رضا شجریان

Shiraz-Beethoven.ir

گردآورنده و تدوین متن آوازا و تصنیف‌ها:
محمد حکیمی کاخکی

توضیح و شرح ردیف و گوشه‌های آوازی:
مهندس علی اصغر تیموری

آنچه در این کتاب خواهید خوانند:

صفحه	عنوان	صفحه	عنوان
۲۱۲	متن CD چهره به چهره	۴	مقدمه
۲۱۹	متن CD شب، سکوت، کویر	۹	فهرست CD های این کتاب
۲۲۷	متن CD آرام جان	۱۱	فهرست خلاصه محتوای هر سی دی
۲۳۵	متن CD آهنگ وفا	۱۷	فهرست الفبایی تصنیف ها و آوازها
۲۴۵	متن CD بوی باران	۳۴	چند تصنیف از بزرگان موسیقی ایران
۲۵۳	متن CD پیوند مهر	۴۵	فهرست (گلهای رنگارنگ) استاد شجریان
۲۵۹	متن CD زمستان است	۴۶	فهرست (گلهای تازه) استاد شجریان
۲۶۴	متن CD بی تو به سرنمی شود	۴۹	فهرست (یک شاخه گل) استاد شجریان
۲۷۵	متن CD فریاد	۵۰	فهرست (برگ سبز) استاد شجریان
۲۹۱	متن CD ساز خاموش	۵۱	متن CD بیداد
۲۹۹	متن CD سرود مهر	۵۹	متن CD آستان جانان
۳۰۷	متن CD غوغای عشقبازان	۶۷	متن CD سر عشق
۳۱۷	متن CD آه باران	۷۳	متن CD نوا، مرکب خوانی
۳۲۳	متن CD زندان مست	۷۹	متن CD دستان
۳۳۱	متن CD گلپانگ یک	۸۵-۹۵	متن CD سرو چمان
۳۳۷	متن CD گلپانگ دو	۹۹	متن CD پیام نسیم
۳۴۲	متن CD نود عود	۱۰۷	متن CD دل مجنون
۳۴۹	متن CD در خیال	۱۱۵	متن CD آسمان عشق
۳۵۵	متن CD بت چین	۱۲۱	متن CD دلشدگان
۳۶۵	متن CD بهار دلکش	۱۲۷	متن CD خلوت گزیده، انتظار دل
۳۷۵	متن CD خزان	۱۲۵	متن CD یاد ایام
۳۸۵	متن CD دیلمان	۱۴۳	متن CD چشمه نوش
۳۸۹	متن CD جام تهی	۱۴۹	متن CD کرشمه نرگس
۳۹۳	متن CD به یاد عارف	۱۵۵	متن CD جان عشاق، گنبد مینا
۳۹۷	متن CD سپیده	۱۶۷	متن CD همایون مثنوی
۴۰۳	متن CD جان جان	۱۷۳	متن CD عشق داند
۴۰۷	متن CD مرغ خوشخوان	۱۷۷	متن CD راز دل
۴۱۵	متن CD طریق عشق	۱۸۳	متن CD رسوای دل
۴۲۳	متن CD سخن عشق	۱۹۱	متن CD راست پنجگاه
۴۳۱	فهرست اسامی شاعران کتاب	۱۹۷	متن CD شب وصل
۴۳۹	فهرست آهنگسازان و ترانه سرایان	۲۰۵	متن CD معمای هستی

به نام خداوند جان آفرین

وقتی کتاب نغمه‌های سیاوش از طرف آقای محمد حکیمی کاخکی برای نگارش توضیحات دستگاه‌ها و گوشه‌های آوازی استاد محمد رضا شجریان به اینجانب ارائه شد بسیار خوشحال شدم که بتوانم از این طریق تجربه‌ها و آموخته‌های بیش از پنجاه ساله آوازی خود را در اختیار علاقمندان هنر فاخر موسیقی ردیفی ایران قرار دهم.

موسیقی ردیفی ایران هنری است که ریشه در فرهنگ کهن ایران دارد و در ارتباط با ادبیات شعری و در طی سالیان طولانی شکل گرفته و تکامل یافته است.

بر خلاف موسیقی غرب، شعر و کلام موزون جزو لاینفک موسیقی ردیفی ایران است و خواننده و نوازنده لازم و ملزوم یکدیگر هستند. به دلایل گوناگون اجتماعی و سیاسی و فرهنگی در ایران، آموزش و ارائه، ثبت و انتقال موسیقی به صورت سینه به سینه و از استاد به شاگرد و نیز به عامه مردم بوده و آنچه نیز از این هنر به ما رسیده حاصل تلاش و علاقه شخصی عاشقان و دوستان این هنر بوده که نسبت به جمع آوری این آثار از میان خاطرات و حافظه توده مردم و آثار مکتوب و شفاهی متفرقه و غالباً ناقص اهتمام ورزیده اند و چه بسا که آثار ارزشمند و گنجینه‌هایی نیز به دلیل فقدان و فوت حافظان آن‌ها از بین رفته است و به تعبیری:

نه از تاک، نشان ماند و نه از تاک نشان. خوشبختانه در سال‌های اخیر ثبت و ارائه دانسته‌ها و تجربیات موسیقی به صورت مکتوب انجام می‌گیرد و این تجربه‌ها به نظر افراد بیشتری از علاقمندان و صاحب‌نظران موسیقی می‌رسد که امکان اظهار نظر و نقد و بررسی نوشته‌ها را نیز فراهم می‌سازد.

به دلیل انتقال سینه به سینه و شفاهی موسیقی ردیفی ایران، تفاوت‌هایی در ارائه دستگاه‌ها و گوشه‌ها از نظر نوع اجرا و اسامی آن‌ها توسط استادان مختلف وجود دارد و چون اینجانب در اواخر دهه ۱۳۴۰ افتخار تلمذ از محضر شادروان استاد محمود کریمی را داشته‌ام، بیشتر حال و هوای روایت‌های ایشان از ردیف مورد نظر بوده ضمن این که برداشت سال‌ها تجربه و تدریس و نظر سایر استادان نیز مد نظر قرار گرفته است.

امید است که این کار و خدمت مورد قبول واقع شده و با دیده اغماض به کاستی‌ها، از راهنمایی و اعلام نظریات سازنده دریغ نفرمایند.

علی اصغر تیموری

۰۹۱۵۵۱۲۲۰۵۶

Email: oscartey55@gmail.com

بیداد - (دل آواز)

۱۳۶۱

آهنگساز: پرویز مشکاتیان

گروه شیدا و عارف؛ لطفی (تار) - فرهنگ فر (تمبک) - مشکاتیان (سنتور) - ارسلان کامکار (بربط)
- اردشیر کامکار (کمانچه) - عنایبی (ن) - طلوعی (تار) - مظهری (بمبار)
تراک ۱ - (ساز) مقدمه.

تراک ۲ - (ساز و آواز)، همنواز آواز، پرویز مشکاتیان:

آواز: بیداد شعر: حافظ

جمله اول بیداد - یاری اندر کس نمی بینیم، یاران را چه شد، یاران را چه شد

یاری اندر کس نمی بینیم، یاران را چه شد

دوستی کی آخر آمد، دوستداران را چه شد

تر

جمله دوم بیداد -

آب حیوان تیره گون شد

آب حیوان تیره گون شد، خضر فرخ پی کجاست، کجاست

خون چکید از شاخ گل، ابر بهاران را چه شد

تر

جامه دران -

بیات راجع (راجه) -

کس نمی گوید که یاری داشت حق دوستی

کس نمی گوید که یاری داشت حق دوستی

حق شناسان را چه حال افتاد، یاران را چه شد

تر

اوج دشتی (عشاق) -

لعلی از کان مروّت بر نیامد سال ها است

لعلی از کان مروّت بر نیامد سال ها است

تابش خورشید و سعی باد و باران را چه شد

چه شد، چه شد

تر

ادامهٔ تراک ۲ - (ساز و آواز):

- عشاق -** شهر یاران بود و خاکِ مهربانان این دیار
 مهربانی کی سر آمد، شهر یاران را چه شد **ک**
- قرچه + عشاق -** مهربانی کی سر آمد، شهر یاران را چه شد **ک**

جمله دوم عشاق - صد هزاران گل شکفت و
 صد هزاران گل شکفت و بانگ مرغی برنخاست، برنخاست

فرود به شوستری -

- عندلیبان را چه پیش آمد، هزاران را چه شد، چه شد، چه شد
 عندلیبان را چه پیش آمد، عندلیبان را چه پیش آمد، هزاران را چه شد
 عندلیبان را چه پیش آمد، هزاران را چه شد، هزاران را چه شد **ک**
 گویِ توفیق و کرامت در میان افکنده اند
- شوستری -** کس به میدان در نمی آید، نمی آید، نمی آید، سواران را چه شد
 کس به میدان در نمی آید، سواران را چه شد، سواران را چه شد **ک**
- تراک ۳ - (ساز) قطعهٔ سوز و گداز .

تراک ۴ - (ساز و آواز):

- نغمه شوستری -** زهره سازی خوش نمی سازد، خوش نمی سازد، مگر عودش بسوخت
 کس ندارد ذوق مستی، ذوق مستی، میگساران را چه شد
 کس ندارد ذوق مستی، کس ندارد ذوق مستی، میگساران را چه شد **ک**

شوستری و فرود به همایون -

حافظ، آسرارِ الهی کس نمی داند، خموش
 حافظ، حافظ

آسرارِ الهی کس نمی داند، کس نمی داند خموش، خموش
 از که می پرسی، از که می پرسی که دورِ روزگاران را چه شد
 از که می پرسی که دورِ روزگاران را چه شد ●

تراک ۵ - تصنیف یاد باد:

تصنیف: یاد باد شعر: حافظ آهنگ: سیداد - پرویز مشکاتیان

روز وصل دوستداران یاد باد یاد باد
 یاد باد آن روزگاران یاد باد یاد باد
 روز وصل دوستداران یاد باد یاد باد
 یاد باد آن روزگاران یاد باد یاد باد

کامم از تلخی غم چون زهرگشت
 کامم از تلخی غم چون زهرگشت
 بانگ نوشی شاد خواران یاد باد، یاد باد
 گرچه یاران فارغند از یاد من
 گرچه یاران فارغند از یاد من
 از من ایشان را هزاران یاد باد، یاد باد

گرچه یاران فارغند از یاد من
 از من ایشان را هزاران یاد باد، یاد باد
 مبتلا گشتم، مبتلا گشتم
 مبتلا گشتم در این بند و بلا
 کوشش آن حق گزاران یاد باد، یاد باد

مبتلا گشتم، مبتلا گشتم
 مبتلا گشتم در این بند و بلا
 کوشش آن حق گزاران یاد باد، یاد باد
 گرچه صد رود است از چشمم روان
 گرچه صد رود است از چشمم روان
 زنده رود باغ کاران یاد باد، یاد باد ●

تراک ۶ - (ساز) پیش درآمد همایون.

تراک ۷ - (ساز) چهار مضراب همایون.

تراک ۸ - (ساز و آواز) دستگاه همایون:

تنبک: جمشید محبتی

همنواز آواز: استاد بیگجه خانی

شعر: حافظ

آواز: همایون

در آمد همایون -

باغبان گر پنج روزی صحبت گل بایدش
 باغبان گر پنج روزی صحبت گل بایدش
 بر جفای خار هجران
 بر جفای خار هجران صبر بلیل بایدش

ای دل، ای دل

موالیان یا در آمد دوم - ای دل اندر بند زلفش از پریشانی منال، منال

ای دل اندر بند زلفش از پریشانی منال
 مرغ زیرک چون به دام افتد تحمل بایدش
 تحمل بایدش
 ای دل اندر بند زلفش از پریشانی منال
 مرغ زیرک چون به دام افتد تحمل بایدش
 مرغ زیرک چون به دام افتد تحمل بایدش

چکاوک -

رند عالم سوز را با مصلحت بینی چه کار
 رند عالم سوز را با مصلحت بینی چه کار
 کار مُلک است آن که تدبیر و تأمل بایدش

جمله دوم چکاوک (اوج) -

تکیه بر تقوی و دانش در طریقت کافری است
 تکیه بر تقوی و دانش در طریقت کافری است
 راهرو گر صد هنر دارد، توکل بایدش

نی داود -

با چنین زلف و رُخس بادا نظربازی حرام